

Asia C-650/23 [Hembesler]ⁱ

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

31.10.2023

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Landesgericht Korneuburg (Itävalta)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

22.8.2023

Valittaja (vastaaaja ensimmäisessä oikeusasteessa)

E EAD

Vastapuoli (kantaja ensimmäisessä oikeusasteessa)

DW

ITÄVALLAN TASAVALTA

LANDESGERICHT KORNEUBURG

VÄLIPÄÄTÖS

Landesgericht Korneuburg (osavaltion tuomioistuin, Korneuburg, Itävalta), joka on toisen asteen tuomioistuimena [– –] asiassa, jossa on kantajana **D***** W******* [– –] ja vastaaajana **E***** EAD** [– –] ja jossa on kyse **400 euron summasta** [– –], on vastaajan Bezirksgericht Schwechatin (Schwechatin piirioikeus, Itävalta) 27.3.2023 antamasta tuomiosta 1 C 253/20x-48 tekemää valitusta koskevassa menettelyssä pidetyssä suljetussa istunnossa päättänyt seuraavaa:

[I.] SEUT 267 artiklan nojalla unionin tuomioistuimelle esitetään seuraava ennakkoratkaisukysymys:

Kun lentomatikustajalla on valmismatkaan sisältyvä, matkanjärjestäjän vahvistaman varauksen mukainen meno- ja paluulento ja kun tämä

ⁱ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa oikeudenkäynnin minkään asianosaisen todellista nimeä.

matkanjärjestäjä on ilmoittanut lentomatikustajalle päivää ennen aikataulun mukaista (paluu)lentoa lentosuunnitelman muuttuneen siten, että lennon numero, lentoaika ja lopullinen määräpaikka ovat muuttuneet, eikä lentomatikustaja ole tästä syystä ilmoittautunut alun perin varatulle lennolle asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa mainittujen ehtojen mukaisesti, vaikka alun perin varattu lento on kuitenkin tosiasiasa lennetty suunnitellun mukaisesti ja lentoliikenteen harjoittaja olisi myös kuljettanut matikustajan, jos tämä olisi ilmoittautunut lennolle asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa mainittujen ehtojen mukaisesti, onko matikustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (lentomatikustajien oikeuksia koskeva asetus) 7 artiklan 1 kohtaa, 4 artiklan 3 kohtaa ja 2 artiklan j alakohtaa tulkittava tällöin siten, että lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on maksettava lentomatikustajalle korvaus?

II. Asian käsittelyä lykätään, kunnes unionin tuomioistuin on antanut ennakkoratkaisunsa.

PERUSTELUT:

Tosiseikat:

Kantaja oli varannut T***** GmbH:lta valmismatkan, johon sisältyi muun muassa (paluu)lento Heraklionista (HER; Kreikka) Linziin (LNZ; Itävalta). Matkatoimisto toimitti lentomatikustajalle tositteen, jossa vahvistettiin varaus vastaajan 29.9.2019 Heraklionista Linziin liikennöimälle (paluu)lennolle BUC 8739 / H6 8739, jonka lähtöaika oli klo 18.00 ja saapumisaika klo 20.00.

Lentomatikustaja sai 28.9.2019 matkanjärjestäjältä ilmoituksen, jossa ilmoitettiin, että paluulennon lentosuunnitelmaa oli muutettu ja että paluulento Heraklionista ei ollutkaan matkustusasiakirjoissa ilmoitettu lento vaan lento A3 7327, joka lähti 29.9.2019 klo 23.30 kohti lopullista määräpaikkaa, joka oli Wien-Schwechat (VIE; Itävalta). Mikään ei viittaa siihen, että tämä ilmoitus olisi johtunut lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan toiminnasta.

Vastaaja on tilauslentoyhtiö, joka ei tee lentovarouksia itsenäisesti; se on IATAN jäsen. Noin 24 tuntia ennen lennon lähtöaikaa vastaaja sai matikustajaluettelon, jossa oli kaikkien kuljetettavien matikustajien etu- ja sukunimet; muita yhteystietoja matkanjärjestäjä ei toimittanut vastaajalle. Tässä matikustajaluettelossa ei ollut kantajan nimeä. Vastaaja liikennöi lennon BUC 8739 / H6 8739 29.9.2019 suurin piirtein aikataulun mukaisesti.

Matkanjärjestäjän 28.9.2019 toimittaman ilmoituksen vuoksi lentomatikustaja ei tullut seuraavana päivänä lähtöselvitykseen lennolle BUC 8739 / H6 8739. Jos hän

olisi saapunut lähtöportille ajoissa ja esittänyt todisteen varauksestaan, vastaaja olisi silti kuljettanut hänet kyseisellä lennolla.

Lentomatka Heraklionista Linziin on yli 1 500 km mutta ei yli 3 500 km.

Pääasian oikeudenkäynti:

Kantaja vaati 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (lentomatikustajien oikeuksia koskeva asetus) perusteella 400 euron suuruista korvausta korkoineen ja esitti – toisen asteen menettelyssä merkityksellisiltä osin – seuraavaa: Matkanjärjestäjän tekemät muutokset johtuivat lennosta vastaavasta lentoliikenteen harjoittajasta. Jos matkanjärjestäjä saa kirjoittaa lentolipun vastaajan puolesta, niin on voitava toimia myös myöhempien varausmuutosten yhteydessä. Jos lentomatikustajalle ilmoitetaan, että hänet on siirretty yhdeltä lennolta toiselle lennolle, häntä ei voida moittia siitä, että hän ei ole saapunut alun perin varatun lennon lähtöselvitykseen. Kantajalta oli jo evätty pääsy lennolle vastoin hänen tahtoaan etukäteen tehdyllä varausmuutoksella. Tässä tapauksessa on siis kyse lennolle pääsyn epäämisestä, josta on maksettava korvaus.

Vastaaja kiisti kanteen, vaati kanteen hylkäämistä ja totesi – edelleen toisen asteen menettelyssä merkityksellisiltä osin –, että kyseinen lento oli liikennöity suurin piirtein aikataulun mukaisesti. Matkanjärjestäjä muutti kantajan varausta ilman vastaajan suostumusta. Tällaisessa varausmuutoksessa ei ollut kyse lentoliikenteen harjoittajasta johtuvasta ”lennolle pääsyn epäämisestä”. Kantaja ei myöskään voi esittää korvausvaatimusta, koska hän ei saapunut ajoissa lähtöselvitykseen. Varausmuutoksen jälkeenkin hänellä nimittäin oli yhä vahvistettu varaus alkuperäiselle lennolle, ja hänet olisi kuljetettu, jos hän olisi saapunut lähtöportille ajoissa.

Ensimmäisen asteen tuomioistuimella velvoitti **valituksenalaisella tuomiollaan** vastaajan maksamaan kantajalle korvausta 400 euroa korkoineen sekä korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Oikeudelliselta kannalta se katsoi, että edellä olennaisilta osin esitetyssä – osittain riidattomassa, kansallisten prosessilakien mukaan osittain muutoksenhakukelvottomassa (Itävallan siviiliprosessilain 501 §:n 1 momentti) – asiassa sillä, muuttiko varauksesta lentoliikenteen harjoittaja vai matkanjärjestäjä, ei ole merkitystä. Varausmuutoksen oli katsottava johtuvan vastaajasta eli lentoliikenteen harjoittajasta, ja sitä oli pidettävä lennolle pääsyn epäämisestä. Koska kantaja oli saanut tiedon ”muuttuneista lentoajoista” (tosiasiassa siis varauksen muuttamisesta toiselle lennolle) matkanjärjestäjältä ja koska nämä lentomuutokset on luettava vastaajasta johtuviksi, sillä, ettei kantaja ollut saapunut ajoissa lähtöselvitykseen, ei ole merkitystä kantajan lennolle pääsyn epäämiseen perustuvan vaatimuksen kannalta. Vastaaja ei ole väittänyt, että lennolle pääsyn epäämiselle olisi ollut lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen 2 artiklan j alakohdassa tarkoitettuja hyväksyttäviä syitä. Koska kantajalla oli vahvistettu varaus kyseiselle lennolle, hänen ei voitu olettaa saapuvan ajoissa lähtöselvitykseen (sen vuoksi, että hänelle oli ilmoitettu ”lentoaikamuutoksesta”),

ja koska häneltä näin ollen evättiin pääsy lennolle vastoin hänen tahtoaan eikä lennolle pääsyt epäämiseksi ollut myöskään hyväksyttäviä syitä, kyseessä on lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu lennolle pääsyt epääminen. Sillä, onko vastaaja suorassa sopimussuhteessa kantajaan tai voiko se vaikuttaa matkustajaluetteloon tai muuttaa itsenäisesti matkustajien varauksia tai kirjoittaa lentolippuja, ei ole merkitystä, koska vastaaja voi hakea korvausta muulta henkilöltä, kolmannet osapuolet mukaan luettuina, ja etenkin matkanjärjestäjältä.

Vastaajan tästä tuomiosta tekemän **valituksen** perusteena on virheellinen oikeudellinen arviointi, ja se vaatii valituksenalaisen tuomion muuttamista siten, että kante hylätään; lisäksi vastaaja ehdottaa – sen kysymyksen osalta, voidaanko matkanjärjestäjän tekemää varausmuutosta pitää lentoliikenteen harjoittajasta johtuvana ”lennolle pääsyt epäämisenä” – että unionin tuomioistuimelle esitetään yksityiskohtaisempia kysymyksiä ennakkoratkaisua varten. Vastaaja katsoo, ettei lennolle pääsyt epäämisen tunnusmerkistö täyty ja ettei matkanjärjestäjän tekemän varausmuutoksen voida katsoa johtuvan vastaajasta.

Kantaja vaatii, että valitus hylätään.

Toisen asteen tuomioistuimena toimivan Landesgericht Korneuburgin on toisena ja viimeisenä oikeusasteena ratkaistava vastapuolen oikeus korvaukseen.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu:

Kantaja perustaa vaatimuksensa (lähinnä) nimenomaan lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun lennolle pääsyt epäämiseen. Asetuksen 2 artiklan j alakohdan oikeudellisen määritelmän mukaan ”lennolle pääsyt epäämisenä” tarkoitetaan kieltäytymistä kuljettamasta matkustajaa lennolla, vaikka tämä on ilmoittautunut lennolle 3 artiklan 2 kohdan ehtojen mukaisesti, paitsi jos lennolle pääsyt epäämiseksi on hyväksyttävät syyt, kuten terveys- tai turvallisuusnäkökohdat tai puutteelliset matkustusasiakirjat. Käsite ”lennolle pääsyt epääminen” ei koske ainoastaan lennolle pääsyt epäämistä ylivaraustilanteissa vaan myös lennolle pääsyt epäämistä muista syistä (tuomio C-22/11).

Lennolle pääsyt epäämisen tunnusmerkistössä on seuraavat neljä tunnusmerkkiä, joiden on täytyttävä kumulatiivisesti:

- lennolle pääsyt epääminen vastoin matkustajan tahtoa
- vahvistettu varaus lennolle
- saapuminen ajoissa lähtöselvitykseen ja
- se, ettei lennolle pääsyt epäämiseksi ole hyväksyttäviä syitä [– –].

Jos voidaan osoittaa, että kyseessä on lennolle pääsyn epääminen, lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on maksettava lentomatkustajalle korvaus lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 7 artiklan mukaisesti (lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 4 artiklan 3 kohta).

Toisen asteen tuomioistuin katsoo vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella, että ajoissa lähtöselvitykseen saapumista koskevan vaatimuksen ei tarvitse täytyä ja että puutteellinen suoritus eli lennolle pääsyn epääminen (silloin, kun muut ehdot eli vahvistettu varaus ja lennolle pääsyn epäämisen hyväksyttävien syiden puuttuminen) on tapahtunut jo silloin, kun lentomatkustajalle on ilmoitettu jo etukäteen, ettei häntä kuljeteta varatulla lennolla tai ettei lentoa lennetä lainkaan ("lennolle pääsyn epääminen ennakolta", Landesgericht Korneuburg 22 R 332/21 k; 22 R 118/22s; 22 R 120/23m; 22 R 343/21 b; RIS-Justiz RK00000040 [– –]) – riippumatta siitä, pitääkö tämä paikkansa vai ei. Yhtäältä se, että lentomatkustaja ilmaantuisi lennolle, vaikka hänelle on jo ilmoitettu etukäteen, ettei häntä kuljeteta kyseisellä lennolla, olisi pelkkä muodollisuus, jolla ei olisi merkitystä; toisaalta lentomatkustajan ilmaantuminen (*selventävä lisäys*: alkuperäiselle lennolle, johon vaatimus perustuu) muutetun varauksen yhteydessä lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 3 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti ei varsinaisesti ole edellytys lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen soveltamiselle (vrt. Amtsgericht Bremen 18 C 73/10 [– –]).

Yhdistetyissä asioissa C-146/20, C-188/20, C-196/20 ja C-270/20 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen 3 artiklan 2 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että lentomatkustajalla on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu vahvistettu varaus, jos hän on saanut matkanjärjestäjältä, johon hän on sopimussuhteessa, kyseisen asetuksen 2 artiklan g alakohdassa tarkoitettua muun todisteen, jossa hänet luvataan kuljettaa tietyllä lennolla, joka on yksilöity ilmoittamalla sen lähtö- ja saapumispaikka, lähtö- ja saapumisaika ja numero, ja näin on myös siinä tapauksessa, että tämä matkanjärjestäjä ei ole saanut asianomaiselta lentoliikenteen harjoittajalta vahvistusta tämän lennon lähtö- ja saapumisajasta. Perusteluissaan unionin tuomioistuin toteaa muun muassa, että useissa lentomatkustajien oikeuksia koskevan asetuksen säännöksissä ei tehdä eroa matkanjärjestäjän ja lentoliikenteen harjoittajan välillä. Olisi lisäksi asetuksen johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa vahvistetun lentomatkustajien suojelun korkean tason takaamista koskevan tavoitteen vastaista katsoa, että ainoastaan lentoliikenteen harjoittaja voi vahvistaa varauksen, ja siten asettaa matkustajan tehtäväksi tarkistaa matkanjärjestäjän toimittamat tiedot. Asetuksella pyritään nimittäin siihen, että lentoliikenteen harjoittaja kantaa riskin siitä, että matkanjärjestäjät antavat toimintansa yhteydessä matkustajille virheellisiä tietoja. Tässä asiayhteydessä matkustaja ei osallistu lentoliikenteen harjoittajan ja matkanjärjestäjän välisiin suhteisiin, eikä matkustajalta voida edellyttää, että hän hankkii tältä osin tietoja (tuomio C-146/20, C-188/20, C-196/20 ja C-270/20, 47 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

Nyt käsiteltävässä asiassa on kyse rajanvedosta siinä, missä määrin matkanjärjestäjän toimittamien ilmoitusten katsotaan johtuvan lentoliikenteen harjoittajasta. Jos – toisin kuin tuomioihin C-188/20 ja C-196/20 liittyvissä menettelyissä – arvioinnin kohteena ei ole matkanjärjestäjän antama varausvahvistus vaan ”lennolle pääsyn epääminen ennakolta”, asetuksen 2 artiklan g alakohtaan viittaaminen ei ole mielekäästä.

Toisen asteen tuomioistuimen mukaan samat näkökohdat kuin unionin tuomioistuimen 21.12.2021 antaman tuomion (C-146/20, C-188/20, C-196/20 ja C-270/20) 47 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa esitetyt näkökohdat puhuvat sen puolesta, että lentoliikenteen harjoittaja on vastuussa matkanjärjestäjän toimista ja ilmoituksista nyt kyseessä olevan kaltaisissa tilanteissa, vaikka lentoliikenteen harjoittaja pystyisi näyttämään toteen, että se olisi kuitenkin kuljettanut matkustajan, jos tämä olisi saapunut lähtöselvitykseen ajoissa.

Landgericht Düsseldorf (Düsseldorfin alueellinen alioikeus, Saksa) pyysi jo 20.7.2020 ennakkoratkaisua samankaltaisesta kysymyksestä (asia C-365/20). Kysymys siitä, onko kyse lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen 4 artiklan 3 kohdassa ja 2 artiklan j alakohdassa tarkoitetusta lennolle pääsyn epäämisestä, jos matkanjärjestäjä, jonka kanssa lentomatikustajat ovat tehneet valmismatkasopimuksen, siirtää matkustajat muutamaa päivää ennen lennon aikataulun mukaista lähtöaikaa toiselle lennolle sen jälkeen, kun matkanjärjestäjä on ensin vahvistanut tämän lennon heille yksilöimällä lennon ilmoittamalla sen lähtö- ja saapumispaikan, lähtö- ja saapumisajan ja numeron, jäi kuitenkin vastaamatta, kun asia poistettiin rekisteristä. Landgericht Düsseldorf oli jo mainituksessa ennakkoratkaisupyyntönsä aiheellisesti katsonut olevan kyseenalaista, voidaanko lennolle pääsyn epäämisellä pitää myös sellaista varausmuutosta, jonka on tehnyt lentoyhtiön sijasta se matkanjärjestäjä, jolta lentomatikustaja oli varannut valmismatkan. Perusteluissaan se totesi, että tällaista näkemystä vastaan voisi puhua se, että lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja ei välttämättä voi lainkaan vaikuttaa matkanjärjestäjän tekemään varausmuutokseen (esimerkiksi silloin, jos matkanjärjestäjä muuttaa varausta, koska sen on kuljetettava enemmän valmismatkan tilanteita lentomatikustajia kuin se on varannut paikkoja kyseiseltä yhtiöltä). Tämä taas saattaisi puhua sitä vastaan, ettei lentoliikenteen harjoittajaa voida pitää vastuussa sellaisen matkanjärjestäjän toiminnasta, joka ei ole sen määräysvallassa. Toisaalta valmismatkan tilannut matkustaja ei voine siirron (varausmuutoksen) yhteydessä useinkaan tarkistaa, kuka muutoksen on tosiasiasa tehnyt, etenkin, jos sitä ei kerrota hänelle vaan jos hän saa ainoastaan ilmoituksen, että siirto tapahtuu. Tämä voisi puoltaa sitä näkemystä, että matkanjärjestäjien kaltaisten kolmansien osapuolten tekemiä siirtoja ei tulisi kohdella eri tavoin kuin lentoliikenteen harjoittajan itse tekemiä siirtoja. Asetuksen 13 artiklan nojalla lentoyhtiöllä on mahdollisuus hakea matkanjärjestäjältä takautuvasti korvausta kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Ennakkoratkaisukysymyksen käsittely on tarpeen, jotta toisen asteen tuomioistuin voi ratkaista valituksen lopullisesti. Jos unionin tuomioistuin vastaa esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen myöntävästi, kantajan korvausvaatimus on

perusteltu ja vastaajan valitus on hylättävä. Jos unionin tuomioistuin sitä vastoin vastaa esitettyyn kysymykseen kieltävästi, kantajan vaatimus ei ole perusteltu, ja vastaajan valitus on näin ollen hyväksyttävä ja ensimmäisen oikeusasteen tuomiota on muutettava siten, että kanne hylätään.

[--].

Landesgericht Korneuburg, 22 jaosto

Korneuburg, 22.8.2023

[--]

TYÖASIAKIRJA